

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	88-26/306276
Otsuse kuupäev	28.05.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Sanitex OÜ vaidlustus Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse riigihankes „Müügiautomaatide teenus“ (viitenumber 306276) hankija otsusele tunnistada edukaks JOOGIEKSPERT OÜ pakkumus
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Sanitex OÜ, esindaja Marijus Jankunas Hankija, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, esindaja Liina Palmsaar Kolmas isik, JOOGIEKSPERT OÜ, esindajad vandeadvokaat Erki Fels ja advokaat Gregor Saluveer
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

1. Jätta rahuldamata Sanitex OÜ vaidlustus Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse riigihankes „Müügiautomaatide teenus“ (viitenumber 306276).
2. Mõista Sanitex OÜ-lt JOOGIEKSPERT OÜ kasuks välja JOOGIEKSPERT OÜ lepinguliste esindajate kulud summas 1840 eurot (käibemaksuta).
3. Jätta Sanitex OÜ vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 06.03.2026 avaldas Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) kontsessioonilepingu sõlmimise menetlusega riigihanke „Müügiautomaatide teenus“ (viitenumber 306276) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad (edaspidi Hindamiskriteeriumid) ja Lepingu lisa 2 – Pakkumuse vorm (edaspidi Pakkumuse vorm).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 07.04.2026, esitasid pakkumused JOOGIEKSPERT OÜ, Sanitex OÜ ja Coffee Address OÜ.

2. 13.04.2026 käskkirjaga nr 2-1/26/130 „Otsused kontsessioonilepingu sõlmimise menetluses „Müügiautomaatide teenus““ (viitenumber 306276) (edaspidi Käskkiri) tunnistas Hankija mh edukaks JOOGIEKSPERT OÜ pakkumuse.

3. 23.04.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Sanitex OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele tunnistada edukaks JOOGIEKSPERT OÜ (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 30.04.2026 kirjaga nr 12.2-10/88 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 06.05.2026 ja neile vastamiseks 11.05.2026. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas menetluskulude nimekirja Kolmas isik. Täiendavaid seisukohti ei esitatud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Sanitex OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Hankija on pakkumuste hindamisel rikkunud RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ning hinnanud pakkumusi vastuolus RHS § 117 lg-ga 1.

Hindamiskriteeriumide kohaselt hinnatakse pakkumusi kahes osas, millest kummagi osa osakaal on 50.

Esimene hinnatav osa on juurdehindlusprotsent, mille kirjeldus on järgmine: *toodete valik ja baashinnad on toodud lepingu lisa 2 „Pakkumuse vorm“.* Juhul, kui pakkuja esitab juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena ehk pakub baashinnast allahindlust, kannab pakkuja riigihangete registri hindamiskriteeriumite vormile väärtuse 0, kuna register ei võimalda negatiivset väärtust sisestada, ning lisab märkuste lahtrisse tegeliku väärtuse (lahtri C22 väärtus). Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi, s.o mitte riigihangete registri kaudu.

Hindamismeetodiks on märgitud: *Maksumus – vähim on parim.*

Samas dokumendis on hindamismetoodika kirjelduses selgitatud: *Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte arvutades valemiga: „osakaal“ - („pakkumuse väärtus“ - „madalaim väärtus“) / „suurim väärtus“ * „osakaal“.*

5.2. Pakkumuse vormil on esitatud toodete maksimaalne müügihind ning lahtrisse C22 tuli märkida pakkuja pakutav juurdehindlusprotsent. Pakkumuse vormi märkuses 1 on sätestatud: *Juhul, kui pakkuja esitab juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena (pakub allahindlust baashinnast), siis kannab pakkuja riigihangete registri hindamiskriteeriumite vormile väärtuse 0 (register ei võimalda negatiivset väärtust sisestada) ning lisab märkuste lahtrisse tegeliku* 2 (9)

väärtuse (lahtri C22 väärtus). Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi (mitte riigihangete registri kaudu).

Seega oli C22 kriteeriumi juures avaldatud konkreetne hindamisloogika: madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte ning teiste pakkumuste punktid arvutatakse eeltoodud valemi järgi. Tegemist ei olnud olukorraga, kus Hankija oleks jätnud hindamise meetodi üldsõnaliseks.

Vaidlustaja on seisukohal, et hindamismetoodika detailsus on läbipaistvuse seisukohalt määrava tähtsusega. Kui RHAD-is on esitatud konkreetne valem, tagab see läbipaistvuse, kui seda valemit ei ole võimalik praktikas teatud olukorras kohaldada, peab Hankija nägema ette ka selge alternatiivse valemi või muu üheselt mõistetava hindamisreegli. Seega juhul, kui pakkuja esitab negatiivse väärtusega C22 pakkumuse, teeb Hankija arvutused väljaspool RHR-i, kuid sama RHAD-is toodud valemi alusel.

5.3. Hankija tunnistas vastavaks Coffee Address OÜ, Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumused.

Hinnatavas osas Juurdehindlusprotsent esitati pakkumused järgmiselt:

- 1) Coffee Address OÜ: juurdehindlusprotsent -16%;
- 2) Vaidlustaja: juurdehindlusprotsent -7%;
- 3) Kolmas isik: juurdehindlusprotsent -17,3%.

Neid pakkumusi hinnates ei kohaldanud Hankija avaldatud valemit. Käskkirja juurde lisatud pakkumuste hindamise tabelist (edaspidi Hindamise tabel) nähtub, et osas Juurdehindlusprotsent anti punktid järgmiselt:

- 1) Coffee Address OÜ – 46,24 punkti;
- 2) Vaidlustaja – 20,23 punkti;
- 3) Kolmas isik – 50,00 punkti.

Need tulemused ei ole saadavad valemiga: $\text{osakaal} - ((\text{pakkumus} - \text{min}) / \text{max}) \times \text{osakaal}$.

5.4. Eeltoodud järeldust kinnitab ka avaldatud valemi kohaldamine tegelike negatiivsete C22 väärtuste korral. Kui pakkumused olid -16, -17,3 ja -7 ning kasutada avaldatud valemit ilma uut valemit või uut tõlgendust juurde loomata, annaks see tulemuseks vastavalt 59,29, 50,00 ja 123,57 punkti, s.o üle vastava osa maksimaalse 50-punktilise osakaalu.

Vaidlustaja ei väida, et Hankija olekski pidanud sellise ilmselgelt vigase tulemuse alusel pakkumusi reastama, vaid on seisukohal, et see asjaolu näitab, et Hankija sattus olukorda, kus avaldatud valem ei võimaldanud negatiivsete väärtuste korral õiguspärast hindamist. Sellest ei tulenenud Hankijale aga õigust kehtestada pärast pakkumuste avamist uus valem või uus tõlgendus.

Pakkumuste hindamise tabelist nähtub, et Hankija kasutas tegelikult teistsugust loogikat, s.o valemit: $\text{pakkumus} / \text{suurim allahindlus} \times \text{osakaal}$, mis tähendab, et Hankija asendas avaldatud valemi uue valemiga ning muutis Hindamiskriteeriumides sätestatud hindamise loogikat. Niisugune hindamine ei vasta RHS § 117 lg-le 1 ega kontsessioonimenetluse nõuetele, mille kohaselt tuleb hindamine läbi viia alusdokumentides sätestatu alusel.

Hankija ei näinud Hindamiskriteeriumides ette valemit olukorraks, kus kõik pakkujad esitavad negatiivse väärtusega pakkumuse. Sellise olukorra ilmnemisel tegi Hankija arvutused registriväliselt, luues seejuures uue valemi ja muutes hindamismetoodikat. Selline tegevus on aga vastuolus RHS-iga.

5.5. Märkus, et negatiivse juurdehindluse korral *teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi*, ei andnud Hankijale õigust valida pärast pakkumuste avamist uus valem. Seda lauset tuleb mõista tehnilise klauslina, mille eesmärk oli ületada registri piirang negatiivse numbriga sisestamisel: registrisse märgitakse väärtus 0, tegelik C22 väärtus esitatakse märkustes ning Hankija teeb arvutuse registriväliselt. Selline klausel võib põhjendada käsitsi arvutamist, kuid mitte uue hindamisreegli loomist.

5.6. Euroopa Kohus on kohtuasjas C-331/04 selgitanud, et võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtte tagamiseks on oluline, et kõik asjaolud, mida hankija võtab majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamisel arvesse, ning võimaluse korral ka nende suhteline tähtsus, oleksid võimalikele pakkujatele teada ajal, mil nad oma pakkumusi ette valmistavad. Samuti ei või hankija hiljem tugineda asjaoludele, mis oleksid võinud pakkumuste ettevalmistamist mõjutada, kui need oleksid olnud pakkumuste ettevalmistamise ajal teada.

5.7. Riigihankes ei piirdunud Hankija tehnilise täpsustusega, vaid rakendas teist punktivalemit kui see, mis oli RHAD-is. Seetõttu ei ole käesolev juhtum võrreldav olukorraga, kus hindamiskomisjon täpsustab enne hindamist üksnes oma sisemist töökorraldust. Siin muudeti hoopis seda, kuidas numbrilised pakkumused punktideks teisendatakse. See mõjutas otseselt paremusjärjestust ning kriteeriumi koostoimet teise hinnatava näitajaga, s.o kohvijoogi hinna osaga. Kui pakkujatele oleks olnud ette teada, et negatiivseid C22 väärtusi hinnatakse avaldatud valemist erineva suhtevalemiga, oleks see võinud mõjutada nii pakkumuse struktuuri kui ka C22 ja C23 vahelist hinnastrateegiat.

5.8. Kui Hankija avastas enne pakkumuste esitamise tähtpäeva, et avaldatud valem ei toimi negatiivsete C22 väärtuste korral, tulnuks tal RHAD-i muuta ja vajaduse korral pakkumuste esitamise tähtaega pikendada.

5.9. Kuna edukaks tunnistamise otsus tehti RHS-is avaldatud hindamismetoodikast erineva punktiarvutuse alusel, rikkus Hankija RHS §-i 3, RHS § 117 lg 1 ning kontsessioonimenetluse nõudeid. Seetõttu tuleb Käskkiri kehtetuks tunnistada osas, milles edukaks tunnistati Joogiekspert OÜ pakkumus. Kui vaidlustuskomisjon leiab, et õiguspärane ümberhindamine ei ole võimalik ilma uut hindamismetoodikat tagantjärele kehtestamata, ei saa Hankija menetlust samal alusel jätkata.

6. Hankija, **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmistel põhjustel.

6.1. RHR ei võimalda sisestada sama näitaja hindamiseks erinevaid valemite. Seetõttu nägi Hankija ette, et negatiivse juurdehindlusprotsendi (st sisuliselt allahindlusprotsenti ehk mida suurem allahindlus seda parem, vastupidiselt juurdehindlusele, mille puhul on võimalikult väike juurdehindlus parim) korral teeb Hankija pakkumuste hindamise täpsed arvutused eraldi.

6.2. Hankija sätestatud hindamiskriteeriumi kohaselt saab enim punkte pakkumus, mille juurdehindlusprotsent on väikseim ehk vähim on parim. Kui kasutada RHR-is toodud valemit negatiivse arväärtusega on tulemuseks see, et edukaks osutub pakkumus, milles on pakutud suurimat juurdehindlusprotsenti. Käesoleval juhul saaks enim punkte Vaidlustaja pakkumus (juurdehindlusprotsent -7%) ja vähimat juurdehindlusprotsenti (-17,3%) pakunud pakkuja saaks vähim punkte. Ehk rakenduks põhimõte *suurim on parim*. Lisaks oleks tulnud pakkumustele omistada juurdehindlusprotsendi puhul maksimaalsest punktide summast (50) suurem punktisumma. Vältimaks eelpool kirjeldatud olukorda, kasutas Hankija negatiivse juurdehindluse hindamiseks valemit pakkumus / suurim allahindlus × osakaal, mis on kasutatav ka hindamise meetodi *suurim on parim* korral. Kuna negatiivse numbri puhul on vähim number see, mis arvuliselt on suurim, siis tegelikkuses Hankija ei muutnud hindamisloogikat, vaid kohaldas valemit, mis võimaldab negatiivset sisendit õiglaselt hinnata.

6.3. Vaidlustaja nõuab sisuliselt, et Hankija oleks pidanud kasutama RHAD-is avaldatud valemit, mis ei anna adekvaatset tulemust (et võidaks majanduslikult soodsaim pakkumus) ehk Vaidlustaja kästluse kohaselt oleks Hankija pidanud rohkem punkte omistama pakkumusele, mis sisaldab kokkuvõttes Hankija jaoks kallimat toodet ja sellise pakkumuse edukaks tunnistama.

6.4. Mingit alternatiivset valemit ei ole võimalik adekvaatse tulemuse saamiseks negatiivse juurdehindluse korral kasutada. Seega kui Vaidlustaja eeldas, et kasutatakse sama valemit, mis positiivse juurdehindluse korral, siis ta soovib, et edukaks osutuks pakkumus, mis ei ole majanduslikult soodsaim.

6.5. Hankija nägi ette tingimuse, mille kohaselt hinnatakse pakkumusi negatiivse väärtuse esitamise korral eraldi, seega oli selline võimalus Riigihankes ette nähtud ning kõigile pakkujatele teada. Ükski pakkuja ei esitanud selle tingimuse kohta täpsustavaid küsimusi. Vaidlustaja ei ole õigeaegselt kasutanud oma õigust küsida Hankijalt selgitusi, nõuda RHAD-i muutmist või esitada vaidlustus RHAD-iga seondult.

6.6. Hankija hinnangul ei ole edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamine põhjendatud, kuna ainuüksi kõigile teada hindamisvalemi puudumine RHAD-ist ei muuda sisulist tulemust ning samuti ei oleks proportsionaalne kohustada Hankijat uut riigihanget läbi viima. Hankija tegevus pakkumuste hindamisel oli õiguspärane. Pakkujatele oli teada, et negatiivse juurdehindluse korral teeb Hankija arvutused eraldi ning teistsugust valemit, mis annaks õiglase tulemuse, ei olnud võimalik antud olukorras kasutada.

7. Kolmas isik, **JOOGIEKSPERT OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta vaidlustus läbi vaatamata või alternatiivselt rahuldamata, järgmistel põhjustel.

7.1. Vaidlustus puudutab hindamiskriteeriumi Juurdehindlusprotsent (vt käesoleva otsuse p 5.1), milles on mh märgitud *Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte arvutades valemiga: „osakaal“ - („pakkumuse väärtus“ - „madalaim väärtus“) / „suurim väärtus“ * „osakaal“*.

Kolmas isik ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Hankija pole hinnanud pakkumusi selle valemi alusel. Vaidlustus tuleb jätta läbi vaatamata, kuna Vaidlustajal puudub vaidlustuse esitamise õigus. Alternatiivselt, vaidlustus tuleb jätta rahuldamata, kuna Hankija otsus on õiguspärane.

7.2. Vaidlustamisõiguse eelduseks on RHS § 185 lg 1 järgi, et hankijapoolne RHS-i rikkumine rikub vaidlustaja õigusi või kahjustab tema huve. Hankija tegevust ei saa vaidlustada üksnes väitel, et see rikub õigusnorme. Isikute hankemenetluses osalemise ainus seaduslik eesmärk on majanduslik huvi sõlmida hankelepung. Ühe äriühingu lubatavaks õiguseks või huviks vaidlustuse esitamisel ei saa olla teise äriühingu tõrjumine hankemenetlusest, kui ta ise sellest mingit konkreetset kasu ei saa.

Vaidlustuse esitamise õigusest ei piisa üksnes sellest, et Hankija on rakendanud valemit ebaõigesti (millega Kolmas isik ei nõustu). Vaidlustuse esitamise kaudu peab vaidlustajal olema võimalik jõuda lepingusse. Sellist võimalust Vaidlustajal pole.

7.3. Vaidlust ei saa olla, et:

1) kõige madalam juurdehindlusprotsent annab kõige rohkem punkte (*Vähim on parim*);
2) Kolmas isik on esitanud kõige madalama juurdehindlusprotsendi, s.o kõige suurema allahindluse;

3) kõige madalam juurdehindlusprotsent saab maksimaalse arvu punkte (*Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte*).

Seega ei ole võimalik, et ükski teine pakkumus kui Kolmanda isiku oma saab maksimaalse arvu punkte. Vaidlustaja pakkumus ei saa osutada edukaks ja vaidlustus tuleb jätta läbi vaatamata.

7.4. Hankija on pakkumusi hinnanud õiguspäraselt ja kooskõlas Riigihankes kehtestatud hindamismetoodikaga.

Vaidlustaja on toonud esile kolme pakkuja poolt pakutud juurdehindlusprotsendid:

- 1) Kolmas isik: juurdehindlusprotsent -17,3%;
- 2) Coffee Address OÜ: juurdehindlusprotsent -16%;

3) Vaidlustaja: juurdehindlusprotsent -7%.

Seega esitas Kolmas isik madalaima juurdehindlusprotsendi ehk suurima allahindluse. Vaidlustajaga võrreldes oli Kolmanda isiku pakutud allahindlus enam kui kaks korda suurem. Vaidlustaja pakutud -7% tähendas Hankijale ja lõpptarbijale majanduslikult selgelt ebasoodsamat pakkumust kui Kolmanda isiku pakutud -17,3%.

7.5. Vaidlustaja seisukoha järgi annaks RHR-is kuvatud valemi rakendamine negatiivsete väärtuste korral tulemuse, mille kohaselt saaks kõige rohkem punkte Vaidlustaja pakkumus, 123,57 punkti. Selline tulemus ületaks kriteeriumi maksimaalse 50-punktilise osakaalu ning pööraks kriteeriumi loogika vastupidiseks.

7.6. RHR-is kuvatud valemi juures on märgitud, et maksimaalse arvu punkte saab madalaima väärtusega pakkumus. Madalaima väärtuse esitas Kolmas isik, kelle C22 väärtus oli -17,3%. Seega pidi hindamiskriteeriumi sõnastuse ja Riigihanke eesmärgi järgi just Kolmanda isiku pakkumus saama selles osas kõige rohkem punkte. Vaidlustaja tõlgendus, mille kohaselt saaks kõige rohkem punkte tema pakkumus, on vastuolus *vähim on parim* põhimõttega.

7.7. RHAD-i tuleb tõlgendada tervikuna. Tugineda ei saa üksnes grammatilisele analüüsile, vaid tuleb arvestada ka Riigihanke eesmärgi ja Hankija tahtega. Eelistada tuleb tõlgendust, mille kohaselt ei muutu tõlgendatav hanketingimus või mõni teine hanketingimus mõttetuks.

7.8. Kontsessioonilepingu p-i 4.2 kohaselt kohustub teenusepakkuja müüma snäkiautomaadi ja mikromarketi kaupu hinnaga, mis ei ületa toote baasmaksumust, millele lisatakse teenusepakkuja pakkumuses märgitud juurdehindlusprotsent. Juurdehindlusprotsent väljendab seega pakkuja marginaali baasmaksumuse suhtes. Mida väiksem on juurdehindlusprotsent, seda soodsam on pakkuja hinnatingimus. Negatiivse juurdehindlusprotsendi korral ei lisata baashinnale marginaali, vaid pakutakse baashinnast allahindlust.

Sellest tulenevalt oli Hankija eesmärk suunata pakkujaid konkureerima väikseima juurdehindlusprotsendi või negatiivse väärtuse korral suurima allahindluse pakkumises. Seda kinnitab ka hindamiskriteeriumi kirjeldus (*Vähim on parim*). Mõistlik pakkuja pidi aru saama, et parema tulemuse annab madalam juurdehindlusprotsent, mitte nullile lähemal olev negatiivne väärtus. Mõistliku isiku arusaam on hanketingimuste tõlgendamisel keskne.

Vaidlustaja ei saa väita, et Hankija eesmärk oli eelistada väiksemat allahindlust suuremale allahindlusele.

7.9. RHR-i sisestatud valem on maksumuse kriteeriumide puhul automaatselt sisestatav. Seda pole Hankija ise välja mõelnud. Vaidlustaja seisukoht lähtub ekslikust eeldusest, et Hankija pidi ka negatiivsete väärtuste korral kohaldama RHR-i standardset valemit täpselt samal kujul. RHAD näeb negatiivsete väärtuste jaoks ette eraldi korra. Pakkuja pidi registrisse märkima väärtuse 0 ja lisama märkuste lahtrisse tegeliku C22 väärtuse. Sellele järgneb selgesõnaline märkus: *Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi*. Seega oli pakkujatele ette teada, et negatiivsete väärtuste korral ei toimu punktiarvestus registrivalemi kaudu.

7.10. Euroopa Kohtu praktika kohaselt peab hindamiskomisjonile jääma vabadus oma tööd korraldada ja hankija peab saama pakkumuste hindamiseks ja järjestamiseks kohaldatavat hindamise meetodit kohandada konkreetse juhtumi asjaoludele¹. Hankija pole kohustatud tegema teatavaks täpset meetodikat, mida hankija pakkumuste hindamiseks kohaldab. Muuta ei tohi hindamiskriteeriume ega nende suhtelist kaalu. Hankija on käitunud kooskõlas viidatud Euroopa Kohtu otsusega. *Konkreetne juhtum* on asjaolu, et kõik pakkujad esitasid negatiivse väärtusega juurdehindlusprotsendi. Hankija pidi valemi teisendama ja arvutama punktid registriväliselt, nii nagu oli kriteeriumi sõnastusest juba enne pakkumuste esitamist pakkujatele

---

¹EKo C-6/15, p-id 29 ja 30.

teada. Maksimaalse arvu punkte on saanud madalaim juurdehindlusprotsent ja ülejäänud proportsionaalselt vähem.

7.11. Hankija pole muutnud hindamiskriteeriumi ega osakaalu. Hindamisel võeti arvesse üksnes sama näitaja, mille pakkujad ise esitasid: juurdehindlusprotsent. Samuti ei saanud Hankija kasutatud arvutus pakkujaid ebavõrdselt kohelda. Kõigi pakkujate pakkumused hinnati sama loogika järgi. Kolmanda isiku pakkumus sai 50 punkti, kuna selles pakutud allahindlus oli suurim. Coffee Address OÜ ja Vaidlustaja pakkumused said vähem punkte, kuna nende allahindlused olid väiksemad. Punktide jaotus vastab pakkumuste majanduslikule sisule.

7.12. Läbipaistvuse nõue ei tähenda, et RHAD-is tuleb ette kirjeldada iga võimalik matemaatiline teisendus kõigi arvuliste olukordade jaoks. Määrav on see, kas mõistlik pakkuja sai enne pakkumuse esitamist aru, millist majanduslikku näitajat hinnatakse ja milline pakkumus annab selle näitaja järgi parema tulemuse. Käesoleval juhul oli see arusaadav. Pakkujad teadsid, et hinnatakse juurdehindlusprotsenti, et negatiivne väärtus tähendab allahindlust, et madalaim väärtus on parim ning et negatiivsete väärtuste korral teeb Hankija arvutuse registriväliselt.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Kolmas isik on esitanud taotluse jätta vaidlustus läbi vaatamata, kuna tema hinnangul ei ole võimalik, et ükski teine pakkumus peale Kolmanda isiku oma saaks hindamiskriteeriumi Juurdehindlusprotsent (edaspidi Juurdehindlusprotsendi kriteerium) alusel maksimaalse arvu punkte (kuna Vaidlustaja pakkumus ei saa seetõttu osutada edukaks ei teki Vaidlustajal ka võimalust hankelepingu sõlmimiseks), mistõttu Vaidlustajal puudub subjektiivne õigus vaidlustuse esitamiseks ja vaidlustus tuleb jätta RHS § 192 lg 3 p-i 7 alusel läbi vaatamata. Vaidlustuskomisjon jätab taotluse rahuldamata põhjusel, et vaidluse sisu ongi selles, kas Hankija on Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi õiguspäraselt kohaldanud. Vaidlustaja leiab, et selle kriteeriumi alusel on pakkumusi õigusvaselt hinnatud ning õiguspärase hindamise korral oleksid tulemused teised. Selles küsimuses ei ole vaidlustuskomisjonil võimalik seisukohta võtta väljaspool vaidlustusmenetlust.

9. Vaidlustaja leiab, et kuna pakkumuste hindamisel Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi alusel ei ole Hankija kasutanud RHAD-is esitatud valemit, on pakkumuste hindamine ja selle tulemusel Hankija otsus, millega tunnistati edukaks Kolmanda isiku pakkumus, vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega ja RHS § 117 lg-ga 1.

10. Hindamiskriteeriumides on Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi kohta kehtestatud järgmist:

1) hindamismeetod: *Maksumus- vähim on parim*;

2) osakaal: 50;

3) kirjeldus: *Toodete valik ja baashinnad on toodud lepingu lisas 2 „Pakkumuse vorm“ . Juhul, kui pakkuja esitab juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena (pakub allahindlust baashinnast), siis kannab pakkuja riigihangete registri hindamiskriteeriumite vormile väärtuse 0 (register ei võimalda negatiivset väärtust sisestada) ning lisab märkuste lahtrisse tegeliku väärtuse (lahtri C22 väärtus). Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi (mitte riigihangete registri kaudu)²;*

4) Hindamismetoodika kirjeldus: *Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte arvutades valemiga: „osakaal“ - („pakkumuse väärtus“ - madalaim väärtus“) / „suurim väärtus“ * „osakaal“ (edaspidi Valem 1).*

---

² Alates sõnadest [---] *Juhul kui pakkuja esitab juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena* [---] on Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi kirjeldusega sama sõnastust kasutatud ka Pakkumuse vormi märkuses 1.

11. Pakkumustes esitasid kõik kolm pakkujat Pakkumuse vormil (lahtri C22 väärtusena) negatiivse juurdehindluse protsendi järgmiselt:

- 1) Kolmas isik: juurdehindlusprotsent -17,3%.
- 2) Coffee Address OÜ: juurdehindlusprotsent -16%;
- 3) Vaidlustaja: juurdehindlusprotsent -7%.

Puudub vaidlus, et kui on pakutud negatiivset juurdehindlusprotsenti, s.o tegelikult allahindlust, ei ole Hindamismetoodika kirjelduses toodud Valem 1 kasutatav. Allahindluse pakkumusel ei vastaks valemi kasutamise tulemusel saadud väärtused hindamismeetodile *Maksumus - vähim on parim* vaid vastupidi, kõige rohkem punkte saaks pakkumus, milles allahindlusprotsent on kõige väiksem, seega maksumus tegelikult kõige suurem (vt käesoleva otsuse p 5.4).

12. Hankija on RHAD-is arvestanud võimalusega, et pakkujad pakuvad juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena (s.o allahindlusena baashinnast) ning kehtestanud sellega seoses Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi kirjelduses ja Pakkumuse vormi märkuses 1: [---] *Juhul, kui pakkuja esitab juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena (pakub allahindlust baashinnast), siis kannab pakkuja riigihangete registri hindamiskriteeriumite vormile väärtuse 0 (register ei võimalda negatiivset väärtust sisestada) ning lisab märkuste lahtrisse tegeliku väärtuse (lahtri C22 väärtus). Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi (mitte riigihangete registri kaudu).*

Hankija eeltoodud juhisest, märkida juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena esitamise korral RHR-i hindamiskriteeriumite vormile väärtus 0 ning lisada tegelik väärtus Pakkumuste vormi lahtrisse C22, lähtusid pakkumuste esitamisel kõik pakkujad.

Järgnevalt, juhindudes Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi kirjelduse viimasest lausest: *Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi (mitte riigihangete registri kaudu)*, tegi Hankija registriväliselt arvutused, lähtudes valemist: pakkumus / suurim allahindlus × osakaal (edaspidi Valem 2), omistades pakkumustele Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi alusel:

- 1) Kolmas isik (allahindlus -17,3%) – 50,00 punkti.
- 2) Coffee Address OÜ (allahindlus -16%) – 46,24 punkti;
- 3) Vaidlustaja (allahindlus -7%) – 20,23 punkti.

Vaidlust ei saa olla selles, et pakkumustele omistatud punktisummad on kooskõlas Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi hindamismeetodiga *Maksumus - vähim on parim*, osakaaluga – 50 ning Hindamismetoodika kirjelduse esimese lausega - *Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte*. Vaidlus on üksnes selles, kas Hankija võis kasutada pakkumuste hindamisel Valemit 2, mida polnud RHAD-is pakkujatele eelnevalt avaldatud.

13. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga, et lauset - *Viimasel juhul teeb hankija täpsed hindamise arvutused eraldi (mitte riigihangete registri kaudu)* - tuleb mõista kitsalt tehnilise klauslina, mille eesmärk oli ületada registri piirang negatiivse numbri sisestamisel ning sellele tuginedes ei saanud Hankija kasutada pakkumuste hindamisel Hindamiskriteeriumides kehtestamata Valemit 2. Kuna negatiivse väärtusena pakutud juurdehindlusprotsenti ei tulnud RHR-i hindamiskriteeriumide vormile sisestada, pidi Hankija nagunii tegema arvutused väljaspool registrit ning eeltoodud lause ei sisaldaks mingit teavet.

Vaidlustuskomisjoni arvates sisaldab see, et juurdehindluse negatiivsete väärtuste korral teeb Hankija *täpsed hindamise arvutused eraldi*, mitte RHR-i kaudu, ka ettenähtavat võimalust, et Hankija ei kasuta selleks arvutuseks Valemit 1, mis negatiivsete väärtuste puhul kasutatav ei ole, vaid mingit muud valemit, mis annab Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi osas adekvaatse tulemuse, antud juhul Valemit 2, säilitades hindamiskriteeriumi mõtte *Maksumus- vähim on parim*. Ükski pakkuja ei saanud mõistlikult eeldada, ega omada ka õiguslikku ootust selleks, et Hankija kasutab juurdehindlusprotsendi negatiivse väärtusena esitamisel Valemit 1, mis pööraks Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi loogika vastupidiseks või muudaks kogu kriteeriumi mõttetuks.

RHR-i kohaselt ei ole ükski hankemenetluses osalemisest huvitatud isik esitanud Hankijale

küsimusi seoses Juurdehindlusprotsendi kriteeriumiga, samuti ei ole Riigihankes esitatud vaidlustusi RHAD-ile.

14. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija ei ole eksinud pakkumuste hindamisel Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi alusel RHS § 3 p-is 1 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtete ja RHS § 117 lg 1 vastu. Sellest tulenevalt puuduvad alused Hankija otsuse kehtetuks tunnistamiseks, millega tunnistati edukaks Kolmanda isiku pakkumus.

15. Vaidlustuskomisjonile arusaadavalt ei ole Vaidlustaja eesmärk vaidlustusmenetluses saavutada seda, et Hankija hindaks pakkumusi selleks ilmselgelt sobimatu Valemi 1 kohaselt ning omistaks Vaidlustaja pakkumusele Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi alusel 123,57 punkti, mis ei oleks kooskõlas hindamiseetodiga Maksumus - vähim on parim ega osakaaluga (50), vaid saavutada Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamise põhjendusel, et Hankija ei ole kasutanud pakkumuste hindamisel RHAD-is avaldatud Valemit 1, mille järel tuleks Hankijal tõenäoliselt tunnistada hankemenetlus kehtetuks.

Eelnevast tulenevalt ei pea vaidlustuskomisjon vajalikuks hakata käesolevas otsuses eraldi analüüsima, kuivõrd õigusvastane ja ebamõistlik oleks Juurdehindlusprotsendi kriteeriumi rakendamisel Valemi 1 kohaldamine ning selle alusel antud punktide omistamine pakkumustele.

16. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

16.1. Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

16.2. Kolmas isik osales vaidlustusmenetluses Hankija poolel, mistõttu on tal õigus kulude hüvitamisele Hankijaga samade reeglite alusel.

Kolmas isik esitas tähtaegselt taotluse mõista Vaidlustajalt Kolmanda isiku kasuks välja Kolmanda isiku õigusabikulud 2438 eurot (käibemaksuta) 10,6 töötunni ulatuses, keskmise tunnitasa 230 eurot.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vaidlustusasja mahtu ja keerukust arvestades on Vaidlustaja kulud õigusabile mõnevõrra ülepaisutatud. Asi ei olnud keeruline ega mahukas, mistõttu on vajalik ja põhjendatud kulu 8 töötunni eest summas 1840 eurot (käibemaksuta).

16.3. Kolmas isik on lisaks õigusabikulule taotlenud ka nn haldustasu (3% õigusteenuse osutamise kogukulust, kokku 73,14 eurot) väljamõistmist. RHS § 198 lg 3 kohaselt mõistab vaidlustuskomisjon välja [---] *tasutud või tasumisele kuuluva eksperditasu ja lepingulise esindaja kulud põhjendatud ja vajalikus ulatuses* [---]. Vaidlustuskomisjon leiab, et kuna nn haldustasu on arvestatud protsendina (3%) lepinguliste esindajate keskmiselt tunnihinnalt arvutatud lepinguliste esindate kulult ja peab katma andmeturbe, andmesüsteemide haldamise, arendamise ja ajakohastamise kulud, ning ei hõlma õigusteenuse osutamise eest arvestatavat tasu, ei kuulu haldustasu RHS § 198 lg-s 3 nimetatud lepingulise esindaja kulude hulka ning Vaidlustajalt välja mõistmisele ei kuulu.

16.4. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik